

Aarnio ivrig del. Han var bl. a. medlem av flere komiteer innen Nordisk Jordbrugsforskning, bl. a. «N.J.F.s markkartlægningskommittée, som la frem sin innstilling ved Nordisk Jordbrugsforskeres kongress i Oslo i 1947.

I 1946 ble professor Aarnio innvalgt som korresponderende medlem av Det norske myrselskap. Han fulgte alltid interessert med i vårt arbeid, spesielt interesserte selskapets myrinventeringer ham sterkt.

Med professor Aarnio er ikke bare en fremragende og produktiv jordbunnsforsker, men også en betydelig og karakteristisk personlighet gått bort. Han vil bli sterkt savnet, ikke bare av hans finske venner og medarbeidere, men av alle som fikk den glede å lære ham å kjenne.

Vi lyser fred over professor Aarnios minne!

BRENTORVPRODUKSJONEN I 1951.

Det norske myrselskap har også i år som vanlig hver høst innsamlet oppgaver fra landets samtlige fylker over størrelsen av årets brenntorvproduksjon.

Oppgavene vedkommende produksjonen av stikkortv er for de fleste fylkers vedkommende avgitt av fylkesforsyningsnemndene. Disse har igjen i stor utstrekning innhentet oppgaver fra herredenes forsyningsnemnder eller fra fylkesfunksjonærer som har oversikt over produksjonen av brensel innen sine respektive distrikter. For Rogaland og Hordaland fylkers vedkommende har Myrselskapet innhentet oppgavene direkte fra de torvproduserende herreders forsyningsnemnder. Når det gjelder Finnmark fylke er det fylkesmannen som sørger for innsamling av produksjonsoppgavene gjennom fylkets torvmester. Den alt overveiende torvstikking i dette fylke foregår på statsgrunn under ledelse av en torvmester, som igjen har torvtilsynsmenn under seg i de enkelte herreder. Størrelsen av torvproduksjon på privat eiendom i Finnmark er også tatt med i produksjonsoppgavene.

Hva produksjonen av maskintorv og torvbriketter angår så har Myrselskapet innhentet oppgaver fra hvert enkelt anlegg. I de fleste tilfeller har Myrselskapets konsulenter kontrollert produksjonsoppgavene. Denne statistikk er derfor så fullstendig som det med rimelighet går an å få. I 1951 har det vært produsert maskintorv i 6 av landets fylker mot 4 foregående år.

Før vi tar for oss årets produksjonsresultat, skal vi se litt på vilkåra for brenntorvproduksjonen i inneværende år.

Prisene på brenntorv — såvel for maskintorv som stikkortv — ble ved Prisdirektoratets kunngjøring av 6. april 1951 hevet med kr. 4,00 pr. m³ ved salg fra produsent. Økningen ble begrunnet med de høyere lønninger og økte transportutgifter. Videre vedtok Stortinget den 18. april 1951 å stille «statsgaranti for avsetning til den

Tabell 1. Fylkesvise oppgaver over brenntorvproduksjonen i 1951.

Fylke	Beregnet normal brenntorvproduksjon		Brenntorvproduksjon i 1951		Brenntorvproduksjon i forhold til		Antall maskintorvanlegg i drift		
	I alt m ³	Herav maskintorv m ³	I alt m ³	Herav maskintorv m ³	Normalproduksjon m ³	Fjorårets produksjon m ³	1943	1950	1951
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Østfold	—	—	11.100	11.100 1)	+ 11.100	+ 6.900	5	2	4
Akershus	—	—	—	—	—	—	5	—	—
Hedmark	18.000	18.000	7.295	7.295	+ 10.705	+ 695	23	6	5
Oppland	1.500	1.200	7.350	7.350	+ 5.850	+ 7.350	13	—	4
Buskerud	500	400	1.900	1.900	+ 1.400	+ 570	4	1	1
Vestfold	—	—	1.970	1.970	+ 1.970	+ 1.970	3	—	2
Telemark	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aust-Agder	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Vest-Agder	2.000	—	900	—	+ 1.100	+ 400	—	—	—
Rogaland	150.000	1.000	89.800	10.300	+ 60.200	+ 7.300	23	5	14
Hordaland	130.000	—	58.500	—	+ 71.500	+ 6.500	2	—	—
Sogn og Fjordane	50.000	—	35.000	—	+ 15.000	—	—	—	—
Møre og Romsdal	165.000	—	86.600	—	+ 78.400	+ 28.900	1	—	—
Sør-Trøndelag	245.000	—	245.000	—	—	—	1	—	—
Nord-Trøndelag	55.000	—	52.150	—	+ 2.850	+ 2.850	—	—	—
Nordland	380.000	—	325.000	—	+ 55.000	+ 17.000	—	—	—
Troms	167.000	—	125.000	—	+ 42.000	+ 71.225	—	—	—
Finmark	97.700	—	56.675	—	+ 41.025	+ 2.190	—	—	—
I alt for riket	1.461.700	20.600	1.104.240	39.915	+ 357.460	+ 104.280	81	14	30

1) Inklusive torvbruket omregnet etter 3 m³ pr. tonn briketter.

til enhver tid fastsatte maksimalpris med fradrag av 10 % av inn-til 200.000 m³ maskintorv som blir produsert til bruk i brenneterminen 1951—52 og 1952—53, tilsammen for begge år».

Subsidieordningen må også nevnes. Denne går ut på at det ytes kr. 8,00 pr. m³ maskintorv i nedskrivningsbidrag for all maskintorv som selges til husoppvarming. Melding om at subsidieordningen for innenlandsk brensel ville bli opprettholdt også i år, på samme vilkår som tidligere, var bebudet allerede fra våren av, men det endelige vedtak om dette ble ikke kunngjort før 26. juni.

Et annet tiltak fra Statens side som er tenkt som en stimulanse av brenntorvproduksjonen er billige lån til torvdrift av Statens torvlånefond. For inneværende driftssesong er det tilstått tilsammen kr. 437.000,00 i driftslån til 9 forskjellige brenntorvanlegg.

Torvdriften i 1951 har imidlertid hatt en stor bøyg å kjempe med, nemlig mangelen på arbeidskraft. Denne mangel har i år vært større enn noensinne, og svikt i torvproduksjonen skyldes for den alt overveiende del dette forhold. Dertil kom den eksepsjonelt store snømengden over store deler av landet og derav følgende sene vår som sinket igangsettelse av driften sterkt i mange fylker. Og i tillegg fikk torvprodusentene de vanskeligste værforhold under torvbergingen som vi har hatt på mange år.

Det skal gode nerver til under slike forhold, da de fleste maskintorvprodusenter setter ganske store summer inn i driften. Et eneste uheldig år, slik at den produserte torv ikke lar seg berge, kan derfor være nesten ruinerende for vedkommende produsent. De gjeldende retningslinjer for statsgarantien omfatter nemlig bare torv som er berg et, dvs. stakket og forsvarlig beskyttet mot ødeleggelse av regn og snø, eller fuktighet fra grunnen. Siste sommer har imidlertid gitt en ny og for enkelte torvprodusenter meget kostbar erfaring når det gjelder utlagt torv. Det er vel kjent at sterkt regn straks etter at torven er utlagt på tørkefeltene skader kvaliteten betraktelig, men de skybruddene enkelte steder hadde gjentagne ganger på etter-sommeren i år, har til dels virket oppløsende ikke bare på nyutlagt torv, men også på torv som har ligget en del og hvor tørkingen var begynt. Regnmengden har til dels vært så stor at underlaget ikke har kunnet oppta vannet selv på vel drenerte tørkefelter og det hele har gått sammen til en grøt. Det er klart at de produsenter som har vært utsatt for slike værforhold kommer til å lide et stort og ufor-skyldt tap på torvproduksjonen. Statsgarantien i dens nåværende form dekker nemlig ikke slike skader.

Undertegnede finner det i høy grad berettiget at garantien i særlige tilfeller utvides til også å gjelde maskintorv under produksjon. Etter uttalelser som jeg har fått, finner enkelte produsenter at det er forbundet med en for stor risiko å sette i gang torvdrift neste år dersom ikke staten er villig til å ta del i de tap som oppstår p. gr. a. eksepsjonelt dårlige værforhold. Det burde etter mitt skjønn

være adgang til å få erstatning for maskintorven til den pris som torven må sies å ha på det trinn av produksjonen den blir ødelagt. Forutsetningen for at statsgaranti skulle gis i slike tilfeller måtte selv-sagt være at det er gjort hva som gjøres kan for å berge torven.

I henhold til hva her er anført har vi foreslått for Landbruksdepartementet at den gjeldende statsgaranti for maskintorv for 1951—52 og 1952—53 utvides til å omfatte maskintorv under produksjon som helt eller delvis er ødelagt p. gr. a. naturskader. Det vil være av stor betydning for torvprodusentenes stilling til spørsmålet om å sette i gang produksjon av maskintorv neste år at det blir klarlagt om de kan regne med statsgaranti i tilfeller som nevnt foran. Noen endelig avgjørelse i dette spørsmål er imidlertid ikke truffet når dette skrives.

Av de grunner som er nevnt foran ble årets produksjonsresultat ikke så bra som vi hadde håpet fra våren av. Bortsett fra 5 Østlandsfylker samt Rogaland, hvor det ble produsert noe mer maskintorv i år enn i fjor, er den samlede produksjon av torvbrensel i år mindre enn fjorårets. Produksjonstallene for de enkelte fylker er meddelt i tabell 1, som dessuten gir noen andre opplysninger om brenntorvproduksjonen.

Den samlede produksjon av torvbrensel angitt i m³ omfattende både stikktorv, maskintorv og torvbriketter (her slått sammen med maskintorv, omregnet etter 3 m³ maskintorv pr. tonn briketter) utgjør 1.104.240 m³ eller rundt regnet 1,1 mill m³. Da maskintorven bare utgjør en forholdsvis liten del av den samlede brenntorvproduksjon sett i forhold til stikktorven, er oppgaven i tabellen gitt samlet (rubrikk 4).

Sammenliknet med 1950 er det en tilbakegang i samlet brenntorvproduksjon på ca. 100.000 m³ eller 8,6 % (rubrikk 7). I forhold til såkalt normal brenntorvproduksjon i årene før siste verdenskrig, er tilbakegangen derimot ca. 350.000 m³ eller 24,5 % (rubrikk 6). Dette kan synes meget, men en må være oppmerksom på at det i mange torvfattige kystbygder er om å gjøre å begrense brenntorvproduksjonen for å unngå fortsatt jordødeleggelse. Dessuten er det nå kommet elektrisk kraft til en rekke kystbygder, særlig på Vestlandet, og dette gjør at produksjonen av brenntorv helt naturlig går en del tilbake. Den reduksjon som er en følge av sistnevnte årsaker er det derfor ingen grunn til å beklage, men nedgangen p. gr. a. vanskelige arbeids- og værforhold er derimot lite ønskelig.

Produksjonen av maskintorv utgjorde tilsammen 39.915 m³ eller praktisk talt 40.000 m³. Dette er 3 ganger mer enn forrige år da det bare ble produsert 13.220 m³ maskintorv. Det har vært 30 maskintorvanlegg i drift i 1951 mot bare 14 i 1950 (rubrikk 9 og 10). Under brenselkrisen i 1943 hadde vi i alt 81 maskintorvanlegg i drift her i landet (rubrikk 8) med en samlet produksjon av vel 170.000 m³.

Den gjennomsnittlige produksjon av maskintorv er bare vel 1.300

m³ ved anleggene i 1951. Det er imidlertid flere små gårdsanlegg med produksjon fra omkring 50 til 150 m³ som inngår i statistikken. Ved enkelte anlegg var produksjonen oppe i 3.500 til 4.500 m³. Under gunstige produksjonsforhold ville flere av disse veldrevne anlegg fått atskillig større produksjon enn man oppnådde i år.

På tross av at brenntorvproduksjonen i 1951 er gått noe tilbake, representerer den en ganske betydelig brenselverdi. Vanligvis regnes at 2,5 m³ stikktorv eller 2,1 m³ maskintorv tilsvarer 1 favn skogsved. Etter dette skulle den produserte brenntorv i 1951 tilsvare:

1.064.325 m ³ stikktorv	:	2,5 =	425.730 favner
39.915 m ³ maskintorv	:	2,1 =	19.007 »

I alt 444.737 favner

Dette er en del mer enn årets samlede hogstkvantum av handelsved, som pr. 15. september i år ved avslutningen av hogstsesongen utgjorde 369.757 favner eller rundt regnet 370.000 favner 60 cm ved, ifølge Landbruksdepartementets statistikk, som bygger på skjønnsmessige oppgaver fra herredsskogmestrene. Ca. 50 % av denne veden regnes å bli avsatt innen produksjonsherredene.

Forholdet mellom brenntorv og kull regnes vanligvis slik: Når en har torv av noenlunde middels kvalitet, går det ca. 8 m³ stikktorv eller 6 m³ maskintorv til å erstatte 1 tonn kull i brennverdi. Årets brenntorvproduksjon tilsvarer altså følgende antall kull tonn:

1.064.325 m ³ stikktorv	:	8 =	133.041 kulltonn
39.915 m ³ maskintorv	:	6 =	6.653 »

I alt 139.694 kulltonn

---

dvs. praktisk talt 140.000 kulltonn.

Verdiforholdet mellom kull og torv i penger har også sin interesse. Ifølge Prisdirektoratets kunngjøring av 29. august i år er maksimalprisen for alminnelig kull kr. 135,00 pr. tonn ved salg fra Norsk Brenselimport A/L til handelsimportører og kr. 148,50 pr. tonn ved salg en gros fra importør til forhandler. Ved salg fra forhandler til forbruker, levert tilkjørt, er prisen for alminnelig kull kr. 173,56 pr. tonn.

Hvis en regner en grosprisen ved salg fra importør til forhandler, altså kr. 148,50 pr. beregnet kulltonn, representerer verdien av årets brenntorvproduksjon 20,7 mill. kroner eller rundt regnet 20 mill. kroner. Vi vil gjerne fremholde at brenntorvproduksjonen på tross av at den synes å være «på vikende front» spiller en betydelig rolle, både forsyningsmessig og rent økonomisk. Når det spesielt

gjelder den økonomiske side ved brenntorvproduksjonen er det naturlig å understreke dens valutamessige andel og den avlastning på importbudsjettet som brenntorvproduksjonen resulterer i.

Det kan ha sin interesse å spørre hvor meget brenntorvproduksjonen i år representerer i penger beregnet på grunnlag av de maksimalpriser som for tiden gjelder for torv. Vi går da ut fra torv av beste kvalitet, nemlig med et vanninnhold på høyest 30 %.

1.064.325 m³ stikktorv à kr. 21,50 = ca. 22,9 mill. kr.

39.915 m³ maskintorv à kr. 30,00 = ca. 1,2 » »

Tilsammen ca. 24,1 mill. kr.

Regner en torv av middels kvalitet, dvs. torv med 30—35 % vann, så er prisen pr. m³ stikktorv kr. 20,00 og pr. m³ maskintorv kr. 28,00. Da blir verdien av årets torvproduksjon på produsentenes hender rundt regnet 22 millioner kroner. M. a. o. er det ganske betydelige verdier det dreier seg om.

Det kan være grunn til å fremheve til slutt at det er ingen lett oppgave å få økt brenntorvproduksjonen på kort varsel slik som arbeidsforholdene ligger an i vårt land for tiden. Når det gjelder produksjonen av maskintorv, som en først og fremst tenker på som salgstorv, er det særlig viktig at risikomomentet reduseres til det minst mulige, at avsetningen er sikret på lengere sikt, og at prisene ligger gunstig an så torvprodusentene finner det regningsvarende å investere kapital i slike anlegg. M. a. o. må såvel produsentene som det offentlige bevisst gå inn for en økning hvis det skal bli noe som mønner.

Oslo, den 17. november 1951.

Aasulv Løddesøl.

NYE MEDLEMMER I 1951.

Livsvarige:

Ankenes jordstyre, Elvegård.
 Bjørkli, Rudolf, disponent, Lakselv.
 Brandbu Almenning, Røykenvik.
 Christiania Portland Cementfabrik, A/S, Oslo.
 Degernes kommune, Degernes.
 Dyrøy kommune, Brøstadbotn.
 Eriksen, Sverre, skogforvalter, Osen pr. Rena.
 Furnes Almenning, Brumunddal.
 Furnes kommune, Jessnes.
 Gårdsnummer 44, Nordvik pr. Sørvik.